

Gespreksregels

Uit recent onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen is gebleken dat ongeveer 7 tot 8 procent van de kinderen van vier en vijf jaar (bijna 30.000 kinderen) moeite heeft met de ongeschreven regels voor gesprekken. Op school leer je doorgaans over uitspraak, spellen en ontleden, maar hoe je taal moet gebruiken wanneer je met iemand praat, is moeilijker te onderwijzen. Deze sociale taalstoornis wordt ook wel een 'gesprekgebrek' genoemd.

1. Wat is een typische fout voor een kind met een gesprekgebrek?
- Een volwassene die je niet kent aanspreken met 'jij'.
  - Een fout antwoord geven wanneer iemand je een vraag stelt.
  - Schreeuwen in een bibliotheek of een stiltecoupé.
  - Veel te lang aan het woord blijven terwijl anderen wachten.

Duidelijke taal

Ieder jaar wordt de Duidelijketaalprijs uitgereikt aan een persoon in het publieke domein die zich onderscheidt door zijn taalvaardigheid. Vorig jaar werden politici onderzocht en won Alexander Pechtold de prijs. Dit jaar werd de taalbeheersing van voetballers onder de loep genomen. De onderzoekers beoordeelden de voetballers op kenmerken zoals vlotheid en spreektempo, intonatie, verstaanbaarheid, clichés, jargon en stopwoorden.

2. Wie was de winnaar?
- Arjen Robben.
  - Mark van Bommel.
  - Robin van Persie.
  - Ruud van Nistelrooij.

1 april

De Dierenbescherming kwam dit jaar met een originele 1-aprilgrap: het moest maar eens afgelopen zijn met de discriminatie van dieren in de taal; daarom drong de organisatie er bij uitgeverij Van Dale op aan om dieronvriendelijke zegswijzen, gezegden en uitdrukkingen

zoals 'mierenneuken' en 'twee vliegen in één klap' niet op te nemen in de onlineversie van de grote Van Dale, die in mei wordt gelanceerd.

3. Welke uitdrukking is NIET dieronvriendelijk?
- Als de kat van huis is, dansen de muizen.
  - Dat slaat als een tang op een varken.
  - De huid niet verkopen voordat de beer geschoten is.
  - Op alle slakken zout leggen.

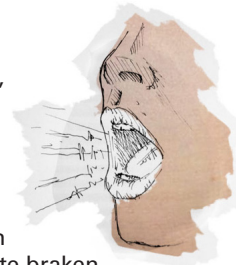
Pasen

Eind maart was het Pasen, de dag waarop christenen vieren dat Jezus uit de dood is opgestaan, maar ook de dag waarop we paaseieren zoeken. Pasen wordt echter niet alleen door christenen gevierd, en over de exacte oorsprong en viering is men het niet helemaal eens.

4. Waar komt het woord Pasen vandaan?
- Van de paashaas, een figuur uit de Germaanse mythologie.
  - Van het Franse woord Pâques, dat verwijst naar de lentetakken van de palm.
  - Van het Aramese woord Pasha, dat 'overspringen' betekent.
  - Van het paasei, dat staat voor de vruchtbaarheid en het begin van de lente.

Het belang van je stem

Er zijn mensen, zoals boekhouders, informatici of arbeiders, die best een dagje hees kunnen zijn. Dit heeft geen gevolgen voor hun werk. Maar voor één op de drie banen moet je stem voortdurend in topvorm zijn. Vroeger dacht men dat het goed was voor je stem om te braken of om een laxeermiddel te nemen. Vandaag de dag weten stemdeskundigen wel beter.

5. Wat is NIET schadelijk voor je stem?
- Geeuwen en zuchten.
  - Het drinken van alcohol.
  - Het drinken van melkproducten.
  - Hoesten of je keel schrapen.

Integratie op straat

Onlangs werd in de krant verkondigd dat straattaal, een mix van Nederlands, Antilliaans, Marokkaans, Papiament en hiphop-Engels, het ultieme integratiemiddel is. Bekijk de volgende zin: 'Ik was zo kleppie ik kon niet meer wakka.'

6. Wat betekent dit?
- Ik praatte zo druk dat ik niet meer oplette.
  - Ik was zo dronken dat ik niet meer kon lopen.
  - Ik was zo kwaad dat ik niet meer kon denken.
  - Ik was zo moe dat ik niet meer wakker bleef.

Op het puntje van je tong

Er is onderzoek gedaan naar het 'puntje van de tong'-effect: je wilt een woord zeggen, het ligt op het puntje van je tong, maar je komt er even niet op. Dit effect komt ook voor bij gebruikers van gebarentaal (dan heet het 'tip of the fingers'). Door tweetaligen in het onderzoek te betrekken die gesproken Engels en gebarentaal spraken, ontdekte de onderzoeker dat dit effect vaker voorkomt bij tweetalige dan bij eentalige sprekers.

7. Hoe komt dit?
- De twee talen maken snel kortsluiting en zorgen ervoor dat je niet op een woord kunt komen.
  - Onbewust blokkeer je de woorden uit de taal die je minder graag spreekt.
  - Tweetaligen gebruiken een groot aantal woorden minder vaak.
  - Tweetaligen hebben veel geheugenopslag nodig voor twee talen.

Mooi zitte, dom koike

De Nederlandse *ij* klonk in het Oudnederlands als een *ie*. In sommige Nederlandse dialecten is die *ie*-klank nog bewaard gebleven. Andere dialecten hebben weer een andere uitspraak van de *ij*. In West-Friese dialecten klinkt hij soms als een *ai*, soms als een *oi*.

8. Waar wordt het West-Fries gesproken?
- Friesland.
  - Groningen.
  - Noord-Holland.
  - Zuid-Holland.

Partners

De Praktijk

natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

studereninleiden.nl

Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen

